

Hakim Sanai en Lai-Khur

WE PROBEERDEN ONZE WEG
NAAR HEM TOE TE REDENEREN.

DAT WERKTE NIET,
MAAR ZODRA WE HET OPGAVEN,
BLEEF ER GEEN OBSTAKEL MEER OVER.

HIJ STELDE ZICH UIT VRIENDELIJKHEID AAN ONS VOOR,
HOE HADDEN WE HEM ANDERS KUNNEN KENNEN?

DE REDE BRACHT ONS TOT AAN DE DEUR,
MAAR HET WAS ZIJN AANWEZIGHEID
DIE ONS BINNENLIET.

MAAR HOE ZUL JE HEM OOIT KENNEN,
ZOLANG JE NIET IN STAAT BENT JEZELF TE KENNEN?

EENMAAL ÉÉN IS ÉÉN,
NIET MEER, NIET MINDER.

DWALING BEGINT MET DUALITEIT,
EENHEID KENT GEEN DWALING.

DE WEG DIE JE ZELF MOET AFLEGGEN
LIGT IN HET POLIJSTEN VAN DE SPIEGEL
VAN JE HART.

HET IS NIET DOOR REBELLIE EN ONENIGHEID
DAT DE SPIEGEL VAN HET HART WORDT GEPOLIJST
VRIJ VAN DE ROEST VAN HUICHELARIJ EN ONGELOOF.

JE SPIEGEL WORDT GEPOLIJST DOOR JE ZEKERHEID,
DOOR DE ONGELEGGERDE ZUIVERHEID VAN JE GELOOF.

BREEK VRIJ VAN DE KETENEN
DIE JE OM JEZELF HEBT GESMEED,
WANT JE ZULT VRIJ ZIJN
ALS JE VRIJ BENT VAN KLEI.

HET LICHAAM IS DONKER
HET HART SCHIJNT HELDER
HET LICHAAM IS SLECHTS COMPOST
HET HART EEN BLOEIENDE TUIN.

Hakim Sanai: deze naam is voor mij als honing zo zoet, als nectar zo zoet. Hakim Sanai is uniek, uniek in de wereld van het soefisme. Geen enkele andere soefi is in staat geweest om zulke hoogten van expressie en zulke diepten van penetratie te bereiken. Hakim Sanai is in staat geweest om bijna het onmogelijke te doen.

Als ik slechts twee boeken uit de hele mystieke wereld zou moeten bewaren, dan zouden dit de twee boeken zijn. De ene zou van de wereld van Zen zijn, het pad van bewustzijn: Sosan's HSIN HSIN MING.

Ik heb erover gesproken. Het bevat de kwintessens van Zen, van het pad van bewustzijn en meditatie.

Het andere boek is Hakim Sanai's HADIQATU'L HAQIQAT: de ommuurde tuin van de waarheid. Kortweg DE HADIQA: De Tuin. Dit is het boek dat we vandaag binnengaan.

DE HADIQA is de essentiële geur van het pad der liefde. Zoals Sosan de ziel van Zen heeft weten te vangen, zo heeft Hakim Sanai de ziel van het soefisme weten te vangen. Zulke boeken worden niet geschreven, ze worden geboren. Niemand kan ze componeren. Ze worden niet gemaakt in de mind, door de mind; ze komen van gene zijde. Ze zijn een geschenk. Ze worden net zo mysterieus geboren als een kind, een vogel of een roos. Ze komen naar ons toe, het zijn geschenken.

Dus gaan we eerst in op de mysterieuze geboorte van dit grote boek DE HADIQA: De Tuin. Het is een geweldig mooi verhaal.

De sultan van Ghazna, Bahramshah, ging met zijn grote leger op veroveringstocht naar India. Hakim Sanai, zijn beroemde hofdichter, ging ook met hem mee en vergezelde hem op deze veroveringstocht. Ze kwamen langs een grote tuin, een ommuurde tuin.

Dat is de betekenis van FIRDAUS: de ommuurde tuin. En van FIRDAUS komt het Engelse woord 'paradise'.

Ze hadden haast; de sultan was met een groot leger op weg om India te veroveren. Hij had geen tijd. Maar er gebeurde iets mysterieus en hij moest stoppen. Hij kon er niet omheen.

Het geluid van zingen uit de tuin trok de aandacht van de sultan. Hij was een muziekliefhebber, maar zoiets had hij nog nooit gehoord. Hij had geweldige muzikanten aan zijn hof en geweldige zangers en dansers, maar er was niets dat hieraan kon tippen. Het geluid van het zingen, en de muziek en de dans, hij had het alleen van buitenaf gehoord, maar hij moest het leger bevel geven te stoppen.

Het was zo extatisch. Alleen al het geluid van de dans en de muziek en het gezang was psychedelisch, alsof er wijn in hem werd gegoten: de sultan werd dronken. Het leek op iets wat niet van deze wereld was. Er zat zeker iets van gene zijde in: iets van de hemel dat de aarde probeerde te bereiken, iets van het onbekende dat met het bekende probeerde te communiceren. Hij moest stoppen om ernaar te luisteren.

Er zat extase in - zo zoet en toch zo pijnlijk, het was hartverscheurend. Hij wilde vooruit, hij had haast, hij moest snel naar India, dit was het juiste moment om de vijand te overwinnen. Maar het zat er niet in. Er zat zo'n sterk, vreemd, onweerstaanbaar magnetisme in het geluid dat hij ondanks zichzelf de tuin in moest gaan.

Het was Lai-Khur, een groot soefi-mysticus, maar die bij de massa alleen bekend stond als een dronkaard en een gek. Lai-Khur is een van de grootste namen in de hele wereldgeschiedenis. Er is niet veel over hem bekend; zulke mensen laten niet veel voetsporen achter. Behalve dit verhaal is er niets bewaard gebleven.

Maar Lai-Khur heeft door de eeuwen heen in de herinneringen van de soefi's geleefd. Hij bleef in de wereld van de soefi's rondspoken, want zo'n man werd nooit meer gezien.

Hij was zo dronken dat mensen hem terecht een dronkaard noemden. Hij was vierentwintig uur lang dronken, dronken van het goddelijke. Hij liep als een dronkaard, hij leefde als een dronkaard, volkomen vergeetachtig van de wereld. En zijn uitspraken waren gewoon waanzinnig. Dit is de hoogste piek van extase, wanneer uitingen van de mysticus alleen begrepen kunnen worden door andere mystici. Voor de gewone massa lijken ze irrelevant, lijken ze op wartaal.

Het zal je verbazen dat het Engelse woord 'gibberish' gebaseerd is op de naam van een soefi-mysticus, Jabbar. Door de uitspraken van Jabbar is het Engelse woord 'gibberish' ontstaan. Maar zelfs Jabbar was niets vergeleken met Lai-Khur.

Voor de onwetenden waren zijn uitspraken ongehoord, heiligschennis, tegen de traditie in en tegen alle formaliteiten, manieren en etiquette - tegen alles wat bekend staat en begrepen wordt als religie. Maar voor hen die het wisten, waren ze niets anders dan puur goud. Hij was alleen beschikbaar voor de uitverkorenen, omdat maar heel weinig mensen tot zo'n hoogte kunnen stijgen waar hij leefde. Hij leefde op de Everest - de Everest van bewustzijn, voorbij de wolken. Alleen degenen die het geluk en de moed hadden om de berg te beklimmen, konden begrijpen wat hij zei. Voor de gewone massa was hij een gek. Voor de kenners was hij slechts een voertuig van God, en alles wat door hem heen kwam was pure waarheid: waarheid, en alleen waarheid.

Hij had zichzelf opzettelijk berucht gemaakt. Dat was zijn manier om onzichtbaar te worden voor de massa. Soefi's doen dat; ze hebben een heel vreemde methode om onzichtbaar te worden. Ze blijven zichtbaar - ze blijven in de wereld, ze ontsnappen er niet aan - maar ze creëren opzettelijk een bepaald milieu om zich heen, zodat mensen niet meer naar hen toe komen. Menigten, nieuwsgierige mensen, domme mensen, komen gewoon niet meer naar

hen toe; de soefi's bestaan niet meer voor hen, ze vergeten hen helemaal. Dit is een eeuwenoude methode van de soefi's om met hun discipelen te kunnen werken.

Je kunt het hier zien gebeuren. Jullie zijn mijn soefi's. Ik ben bijna onzichtbaar voor de mensen die in Poona wonen. Ik ben hier en niet hier. Ik ben hier niet voor hen, ik ben hier alleen voor jullie. Ik ben zelfs onzichtbaar voor de burens hier. Ze zien en toch zien ze niet, ze horen en toch horen ze niet.

Lai-Khur had zichzelf opzettelijk berucht gemaakt. Kun je nu iemand vinden beruchter dan ik? En het is goed zo: het houdt de dwazen weg. Hij was nu alleen zichtbaar voor de opmerkzame mensen. Een meester moet, als hij echt wil werken, als hij het meent, onzichtbaar worden voor degenen die geen authentieke zoekers zijn.

Dat is wat Gurdjieff deed. Gurdjieff moet een paar dingen geleerd hebben van Lai-Khur. Gurdjieff had vele jaren bij soefi meesters geleefd voordat hij zelf een meester werd. En als ik klaar ben met dit verhaal zul je veel overeenkomsten zien tussen Gurdjieff en Lai-Khur.

Lai-Khur riep om wijn en bracht een toast uit 'op de blindheid van sultan Bahramshah'.

Nu, eerst vroeg de grote mysticus om wijn. Religieuze mensen worden niet verondersteld wijn te drinken. Het is een van de grootste zonden voor een moslim om wijn te drinken; het is tegen de Koran, het is tegen het religieuze idee van hoe een heilige zou moeten zijn. Lai-Khur vroeg om wijn en bracht een toast uit 'op de blindheid van sultan Bahramshah'.

De sultan moet gek zijn geworden. Hij moet woedend geweest zijn - hem blind noemen? Maar hij was onder de grote extatische invloed van Lai-Khur. Dus hoewel hij kookte van binnen, zei hij niets. Die prachtige klanken en de muziek en de dans bleven hem achtervolgen, ze waren er nog steeds in zijn hart. Hij werd meegevoerd naar een

andere wereld. Maar anderen maakten bezwaar, zijn generaals en zijn hovelingen maakten bezwaar. Toen er bezwaren werden geuit, begon Lai-Khur waanzinnig te lachen en hield hij vol dat de sultan blindheid verdiende om zo'n dwaze reis te ondernemen. 'Wat kun je in de wereld veroveren? Alles zal worden achtergelaten. Het idee van veroveren is stompzinig, volkomen stompzinig. Waar ga je heen? Je bent blind! Want de schat zit in jou,' zei hij. 'En je gaat naar India; tijd verspillen, de tijd van andere mensen verspillen. Wat heb je nog meer nodig om iemand blind te noemen?'

Lai-Khur hield vol: 'De Sultan is blind. Als hij niet blind is, moet hij terug naar huis gaan en deze verovering helemaal vergeten. Maak geen huizen van speelkaarten, maak geen kastelen van zand. Ga geen dromen achterna, wees niet dwaas. Ga terug, kijk naar binnen!

De man die ogen heeft kijkt naar binnen, de blinde kijkt naar buiten. De man die ogen heeft zoekt de schat van binnen. De blinde man haast zich de hele wereld over, met bedelen, mensen beroven, moorden, in de hoop dat hij iets zal vinden dat hij mist. Op die manier wordt het nooit gevonden, want je bent het niet van buiten kwijt. Je bent het kwijtgeraakt in je eigen wezen: het licht moet daar gebracht worden.

Lai-Khur hield vol dat de sultan blind was. 'Als hij dat niet is, geef me dan het bewijs: beveel het leger terug te gaan. Vergeet deze verovering en ga nooit meer op veroveringstocht. Dat is allemaal onzin!'

De sultan was onder de indruk, maar was niet in staat om terug te gaan. Het moet dezelfde situatie zijn geweest als eerder, toen Alexander de Grote op weg was om India te veroveren, en een andere mysticus, Diogenes, hem uitlachte. Deze zei: 'Waarom ga je zo'n lange reis maken? En wat ga je ermee winnen door India te veroveren, of door de hele wereld te veroveren?'

En Alexander zei: 'Ik wil de hele wereld veroveren zodat ik

eindelijk kan rusten en ontspannen en genieten.'
En Diogenes lachte en zei: 'Je moet wel een dwaas zijn, want ik rust nu al uit!'

En hij rustte uit, lag zich aan de oever van een riviertje te ontspannen. Het was vroeg in de ochtend en hij lag te zonnebaden, naakt op het zand. Hij zei: 'Ik ligt te rusten en NU te ontspannen, terwijl ik de wereld niet heb veroverd. Ik heb er zelfs niet aan gedacht om de wereld te veroveren. Dus als je de wereld aan het veroveren bent en probeert overwinnaar te worden alleen maar om uit te rusten en te ontspannen, dan lijkt dat absoluut zinloos, want ik rust al uit zonder iets te veroveren. En de oever van deze rivier is groot genoeg, er is plaats voor ons allebei. Rust hier uit. Gooi je kleren weg en ga lekker zonnebaden en vergeet al dat overwinnen maar! Kijk maar naar mij: Ik ben een veroveraar zonder de wereld te veroveren. En jij bent een bedelaar.'

Hetzelfde moet de situatie zijn geweest met sultan Bahramshah, en Lai-Khur moet weer net zo iemand zijn geweest. In deze wereld zijn er maar twee soorten mensen: zij die weten en zij die niet weten. Het is hetzelfde drama dat zich steeds opnieuw afspeelt, hetzelfde verhaal dat zich steeds opnieuw afspeelt. Soms is het Alexander de Grote die de blinde speelt en is het Diogenes die hem probeert wakker te schudden. Anders is het Lai-Khur die Sultan Bahramshah probeert wakker te maken.

Alexander zei: 'Het spijt me. Ik begrijp wat je bedoelt, maar ik kan niet terug. Ik moet de wereld veroveren; anders kan ik niet rusten. Neem mij niet kwalijk. En, ik geef toe, je hebt gelijk.'

En hetzelfde gebeurde met Bahramshah. Hij was verdrietig, beschaamd, in verlegenheid gebracht. Maar hij zei: 'Neem me niet kwalijk, ik moet gaan, ik kan niet terug. India moet veroverd worden. Ik zal niet in staat zijn om uit

te rusten of stil te gaan zitten voordat ik India heb veroverd.'

Toen werd er een toast uitgebracht 'op de blindheid van Hakim Sanai' - omdat hij de op één na belangrijkste persoon bij Bahramshah was. Hij was zijn adviseur, zijn raadgever, zijn dichter. Hij was de wijste man aan zijn hof, en zijn faam was ook in andere landen doorgedrongen. Hij was al een dichter die het gemaakt had; een groot, alom bekend wijs man.

Toen werd er een toast uitgebracht 'op de blindheid van Hakim Sanai,' wat de grote dichter een flinke schok moet hebben gegeven. Daar waren nog sterkere bezwaren tegen, op grond van Sanai's uitstekende reputatie, zijn wijsheid, zijn karakter. Hij was een man met karakter, een zeer deugdzaam man, zeer religieus. Niemand kon een tekortkoming in zijn leven vinden. Hij had een zeer bewust leven geleid, tenminste in zijn eigen ogen. Hij was een gewetensvol man.

Er kwamen meer bezwaren. Want misschien was de sultan wel blind, was hij hebzuchtig, had hij een grote lust, had hij een groot verlangen om dingen te bezitten, maar dat kon je niet zeggen van Hakim Sanai. Hij had het leven van een arme man geleefd, ook al had hij aan het hof gestaan. Ook al was hij de meest gerespecteerde man aan het hof van Bahramshah, hij had geleefd als een arme man - eenvoudig, nederig en met grote wijsheid en karakter.

Maar Lai-Khur voerde aan dat de toast nog toepasselijker was, omdat Sanai zich niet bewust leek te zijn van het doel waarvoor hij geschapen was. En als hij straks voor zijn schepper werd gebracht en hem werd gevraagd wat hij voor zichzelf had te laten zien, zou hij alleen maar een paar domme loftuitingen kunnen produceren voor dwaze koningen, gewone stervelingen zoals hijzelf.

Lai-Khur zei dat het nog toepasselijker was omdat er van Hakim Sanai veel meer te verwachten viel dan van Sultan Bahramshah. Hij heeft een groter potentieel en hij verspilt het door loftuitingen te houden voor dwaze koningen. Hij zal niet in staat zijn om zijn God onder ogen te komen; hij zal in de moeilijkheden zitten, hij zal niet in staat zijn om voor zichzelf te antwoorden. Het enige wat hij zal kunnen laten zien zal deze poëzie zijn, geschreven ter lof van dwaze koningen zoals deze blinde man, Bahramshah. Hij is nog blinder, volkomen blind.

Hakim Sanai
(Ghazni, 1080-1131/1141).

En bij het luisteren naar deze woorden en kijken in de ogen van die gek, Lai-Khur, gebeurde er iets ongelooflijks met Hakim Sanai: een satori, een plotselinge verlichtende ervaring. Er stierf onmiddellijk iets in hem. En er werd iets geboren, iets volkomen nieuws. In een ogenblik had de transformatie plaatsgevonden. Hij was niet langer dezelfde man. Deze gek was werkelijk tot zijn ziel doorgedrongen. Deze gek was erin geslaagd hem te doen ontwaken.

In de Soefi geschiedenis is dit het enige geval van satori. In Zen zijn er vele gevallen, ik heb met jullie over die gevallen gesproken. Maar in de wereld van het soefisme is

dit het enige geval van satori, plotselinge verlichting - niet methodologisch, niet geleidelijk. Het gebeurde in een schok.

Lai-Khur moet een man van een enorm inzicht zijn geweest. Hakim Sanai boog zich voorover, raakte de voeten van deze gek aan en hilde tranen van vreugde dat hij thuis was gekomen. Hij stierf en werd herboren. Dat is wat een satori is: sterven en herboren worden. Het is een wedergeboorte.

Hij verliet de sultan en ging op pelgrimstocht naar Mekka. De sultan wilde dat niet, hij was niet bereid om hem te laten gaan. Hij probeerde hem op alle manieren tegen te houden: hij bood Hakim Sanai zelfs zijn enige zus ten huwelijk aan, en de helft an het koninkrijk. Maar nu ha het allemaal geen zin meer. Hakim Sanai lachte gewoon en hij zei: 'Ik ben geen blinde meer. Dank u, maar ik ben er klaar mee. Deze gek heeft in één klap een eind aan me gemaakt, in één klap.'

En hij ging op bedevaart naar Mekka. Waarom? Later, toen men het hem vroeg, zei hij: 'Gewoon om te absorberen, om te verteren wat die gek me zo plotseling had gegeven. Het was te veel! Het stroomde over, ik was overweldigd; het moest verteerd worden. Hij had me meer gegeven dan ik waard was.'

Dus ging hij op pelgrimstocht naar Mekka, om te mediteren, om stil te zijn, om een pelgrim te zijn die niemand kende, om anoniem te zijn. Het ding was gebeurd, maar het moest geabsorbeerd worden. Het licht was gebeurd, maar je moest eraan wennen.

En toen hij gewend was geraakt aan de nieuwe *Gestalt*, aan de nieuwe visie, kwam hij terug naar Lai-Khur en overhandigde hem dit boek, DE HADIQA. Dat is wat hij op de terugweg van Mekka had geschreven.

Hij goot zijn ervaring, zijn satori, in dit boek. Deze woorden zijn doordrenkt met satori. Dit is hoe dit grote

boek werd geboren, zoals een kind wordt geboren. Op mysterieuze wijze; zoals een zaadje een scheut wordt. Op mysterieuze wijze; zoals een vogel uit het ei komt, op mysterieuze wijze. Zoals een knop zich 's morgens vroeg opent en een bloem wordt, en de geur zich verspreidt naar de wind.

Ja, dit boek is niet geschreven. Dit boek is een geschenk van God. Dit boek is een geschenk van God, en een dankbetuiging van Hakim Sanai aan die vreemde gek, Lai-Khur.

Osho: Unio Mystica Vol. 1 #1.
De spiegel van het hart oppoetsen deel 1.